

Міністерство освіти і науки України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Рівне – 2018

Редакційна колегія:

- Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;
Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;
Пелех Ю.В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з **науково-педагогічної та навчально-методичної роботи**;
Вербець В.В., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту соціології Рівненського державного гуманітарного університету;
Mirosław Dymon Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski wydział muzyki;
Лісова С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;
Малафік І.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;
Дем'янчук О.Н., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;
Потапчук Т.М., доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Шевчук С.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;
Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Крижановська Т.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Сверлюк Л.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Буцяк В.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Радковська Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Филипчук М.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 22.02.2018 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2018. – Вип. 4. – 396 с.

ISBN 978-966-416-550-8

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Бурчак І.С.</i> Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх керівників дитячим ансамблем спортивно-бального танцю.....	6
<i>Іванова Л.І., Іванова Т.В.</i> Особливості початкового етапу фортепіанної підготовки учнів музичних шкіл.....	13
<i>Сверлюк Л.І., Куніцька І.В.</i> Теоретичні основи формування гуманних взаємин у дитячому хоровому колективі.....	19
<i>Лужна Л.М., Радковська Л.М.</i> Робота над поліфонічними творами з учнями-піаністами ДМШ (на прикладі "Нотного зошити А. М. Бах").....	26
<i>Матвійчук А.В.</i> Роль естрадного вокального ансамблю у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва.....	32
<i>Наулік Н.В.</i> Розвиток навчального інтересу учнів-початківців в класі фортепіано.....	38
<i>Никон О.К., Остапчук М.М.</i> Формування мотивації вдосконалення виконавських навичок у самостійній роботі студентів.....	45
<i>Павлішин Н.В.</i> Музичний розвиток підлітків в умовах інтеграції мистецтв.....	53
<i>Пальоха О.А.</i> Роль задатків і здібностей у професійній музичній діяльності.....	60
<i>Піддубник В.Г., Якимчук С.Н.</i> Проблеми концертного хвилювання співаків творчого колективу.....	68
<i>Прокопович Т.Ю.</i> Педагогіка музична і музейна: сучасні тенденції взаємодії.....	74
<i>Сверлюк Я.В.</i> Методологічні підходи професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	80
<i>Симончук Т.Д.</i> Роль естрадної пісні у формуванні вокальної культури підлітків.....	89
<i>Радковська Л.М., Цибульська С.Ю.</i> Використання новітніх технологій на уроках музичного мистецтва в ЗОШ.....	95
<i>Тетєнєва Н.О.</i> Форми та методи розвитку музичних здібностей на уроках сольфеджіо в ДМШ.....	101
<i>Турчин Г.П.</i> Художні завдання диригента оркестру в роботі над музично-виразовими засобами.....	107
<i>Ужинський М.Ю., Капітанець Л.М.</i> Студія електронної музики як творча майстерня музиканта-інструменталіста.....	117
<i>Фарина Н.П.</i> Концертно-виконавська діяльність студентів-вокалістів: педагогічний аспект.....	124
<i>Федачко І.Б.</i> Еволюція педагогічних поглядів на процес роботи над музичним твором.....	131
<i>Хуан Ханьцзе.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.....	138
<i>Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л.</i> Педагогічні принципи викладання фахових дисциплін зі спеціальності "Музичне мистецтво".....	144

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Mirosław Dymon. Kształtowanie zainteresowań i umiejętności muzycznych dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym</i>	151
<i>Блищук Н.В. Творча майстерність піаніста-концертмейстера дитячого хору</i>	164
<i>Буцяк В.І., Турко Н.С. Культурологічні засади появи та функціонування музичних інструментів</i>	170
<i>Власюк О.П. Спадщина українського мистецтва в історичній ретроспективі</i>	178
<i>Трачук Л.Д., Гаврилюк С.В. Тульчинське училище культури в мистецькому житті Поділля</i>	189
<i>Галаган В. Технологічні основи колективного виконавства</i>	195
<i>Дзвінка Р.І. Творчий доробок Михайла Тимофіїва в контексті еволюції сопілкового виконавства</i>	204
<i>Димченко С.С. Проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва: здобутки і перспективи</i>	210
<i>Krous O.P., Pryt K.O. Folklor of Volyn Polissya as an important factor of formation of national self-identity of future music teachers</i>	220
<i>Крусь О.П. Регіональний музичний фольклор – інтегральна частка духовної скарбниці нації</i>	226
<i>Островська Г.Б. Творчий портрет Лідії Сергіївни Костянець</i>	232
<i>Петричук О.В. Історико-культурні передумови формування специфікацій стилю в музиці</i>	241
<i>Симончук І.А. Даюк Ж.Ю. Артистично-театральні аспекти виконавського мистецтва у творчості провідних українських баяністів</i>	248
<i>Сташук О.А. Творчо-педагогічний феномен Олександра Панасовича Довгалока</i>	254
<i>Столярчук Б.Й. Збирач народних пісень Рівненщини Петро Степанюк</i>	262
<i>Ускова А. Обряд випікання весільного короваю у селі Колом'є Славутського району Хмельницької області</i>	266
<i>Филичук М.С. Бас-гітара в культурно-мистецькому просторі: генеза, розвиток, сучасний стан</i>	275
<i>Франчук Д. Історія та народнопісенна творчість села Самчики (Старокостянтинівського району Хмельницької області)</i>	283
<i>Цапун Р.В. Українська традиція святкування масниці та відтворення обрядодій в студентському середовищі</i>	293
<i>Черніско В.А. Творчий доробок Євгенії Родзь через призму історії та спадкоємності</i>	299
<i>Шереток Р.М. Мистецьке наповнення інтер'єру культових споруд ордену кармелітів на Волині (за матеріалами праць Т. Стецького і Я. Гіжицького)</i>	306
<i>Шихова Г.І. Зародження та розвиток української музичної освіти у XVI-XIX ст.</i>	314
<i>Радковська Л.М., Яцук І.І. Сучасна бандура: новий статус академічного і професійного інструменту</i>	320

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Кардаш (Гергелюк) В.В.</i> Розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами засобами музичного мистецтва	325
<i>Грабik Н.В.</i> Методи творчого самовираження учнів у вокально-хоровій роботі загальноосвітніх навчальних закладів	329
<i>Гумінська О.О.</i> Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності	334
<i>Гурин А.В.</i> Інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі	338
<i>Карманюк Ю.В., Григорчук І.С.</i> Музичний фольклор в системі засобів музичного виховання молодших школярів	345
<i>Клець Т.</i> Розвиток техніки диригування у студентів музично-педагогічних спеціальностей	350
<i>Крет М.В.</i> Музика та її морально-виховні функції у процесі становлення особистості	357
<i>Лукащук О.І.</i> Роль мистецтва у професійному становленні майбутнього вчителя музики	362
<i>Крижановська Т.І., Оксенчук Д.Ю.</i> Розвиток виконавської культури учня-баяніста за методикою Петра Серотюка	370
<i>Пастушенко Л.А.</i> Принципи і підходи виховання естетичних смаків майбутніх учителів музичного мистецтва	379
<i>Пастушенко А.С., Гарбуз Т.В.</i> Вища школа в системі національно-патріотичного виховання молоді на кращих зразках народної пісенної творчості	386
Про авторів	393

10. Лі Данься Теоретичні основи формування виконавської культури майбутнього вчителя музики || Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя: Психолого-педагогічні науки. – 2013. – № 1.- С. 29 – 31 С. 31

11. Михайлюк А. М. Формування виконавської культури майбутніх учителів музики засобами українського фортепіанного мистецтва / А. М. Михайлюк Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук.- Київ – 2014.- 22 с.

12. Семешко А. А. Виконавська майстерність баяніста. Методичні основи: Навчальний посібник.– Тернопіль: Навчальна книга – Богдан,2009. – 144с.

13. Серотюк П. Ф. Баян. Перша зустріч. Школа гри / П. Ф. Серотюк. – Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2008. – 120 с.

14. Серотюк Петро Федорович [електронний ресурс].- режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Серотюк_Петро_Федорович

15. Шестопал Р.Д.Словник-довідник з культурології /Р.Д.Шестопал.- Вінниця, ПП "Нова книга", 2007.-184с.

УДК 378.041-05

Пастушенко Л.А.

ПРИНЦИПИ І ПІДХОДИ ВИХОВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ СМАКІВ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті висвітлено теоретичні підходи, тенденції і принципи виховання естетичних смаків майбутніх учителів в умовах реформування національної освіти України.

Ключові слова: естетичні смаки, підходи, тенденції, принципи.

Аннотация. В статье освещены теоретические подходы, тенденции и принципы воспитания эстетических вкусов будущих учителей в условиях реформирования национального образования Украины.

Ключевые слова: эстетические вкусы, подходы, тенденции, принципы.

Annotation. In this article theoretical approaches, tendencies and principles of the training of the aesthetical tastes of the coming teachers in the conditions of the reformation of the national education in Ukraine are elucidated.

Key words: aesthetic tastes, approaches, tendencies, principles.

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних завдань в умовах реформування національної освіти України є підготовка нової генерації фахівців, здатних до професійної само-реалізації в ринкових умовах, підвищення їхньої загальної продуктивної діяльності. Відтак особливою значущістю набуває проблема створення у процесі навчання майбутніх учителів таких умов, які б сприяли розкриттю творчих здібностей, формуванню готовності до вільного продукування ідей і реалізації їх у кінцевому продукті діяльності.

В умовах інтеграції України в європейський освітній простір висуваються нові вимоги до вчителя музичного мистецтва, що виявляються в здатності продемонструвати високий рівень професійної підготовки, готовності до ефективної праці за фахом на рівні світових стандартів, вмінні приймати й творчо розв'язувати нестандартні завдання та нести за них відповідальність. Збереження духовності української нації потребує підготовки нової генерації вчителів музики, педагогів-музикантів ХХІ ст., спроможних залучити шкільну молодь до глибокого пізнання і художнього спілкування з музичним мистецтвом не тільки зарубіжним, а й національним.

У зв'язку з цим значно актуалізується питання формування інструментально-виконавської майстерності, котра в структурі професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва є провідною.

Мета статті: є аналіз теоретичних підходів до виховання естетичних смаків у студентів, виявити особливості художньої інтерпретації та розкрити теоретичні основи інструментально-виконавської майстерності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Основний зміст статті. В організації виховання естетичних смаків у майбутніх учителів важливо зацентувати увагу на підходах естетичного виховання, які сприятимуть виокремленню головного в педагогічному процесі. Застосування цих підходів під час навчання та культурно-масової роботи зі студентами допоможе сформувати в молодій людини ставлення до естетично значущої суспільно корисної діяльності, здатність розпізнавати прекрасне, навчатись адекватно оцінювати шедеври світового мистецтва, витвори художників, перлини природи.

Для побудови процесу виховання естетичних смаків у майбутніх учителів на науковій основі потрібне комплексне використання основних принципів системи естетичного виховання у вищому навчальному закладі:

1) єдність морально-естетичного професійного напрямку естетичного виховання;

2) діалектичний взаємозв'язок та взаємозалежність системи естетичного виховання із системами філософських, соціологічних, психологічних, спеціальних наук, мистецтва;

3) принцип оптимального співвідношення теоретичного і практичного аспектів у реалізації естетичного виховання;

4) принцип взаємозв'язку в системі естетичного виховання студентів між середньою і вищою школою;

5) принцип провідної ролі педагогів в управлінні й організації системи естетичного виховання у вищому навчальному закладі.

Реалізація вищезазначених принципів дає змогу підвищити рівень виховання естетичних смаків студентів, включити майбутніх учителів до інтенсивного естетичного життя, сприяє формуванню у них естетичних ідеалів і творчих здібностей.

Визначення сутності інструментально-виконавської майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва вимагає вивчення проблеми музично-виконавської інтерпретації, в якій, як стверджують науковці (Л.Виготський, М.Каган, Є.Гуренко), яскраво виявляються емоційно-почуттєві переживання суб'єкта художньої взаємодії, що сприяють появі якісних змін внутрішнього стану особистості та "якісним новоутворенням".

Інструментально-виконавська майстерність учителя музичного мистецтва ґрунтується на художньо-інтерпретаційному процесі, котрий являє собою складну систему й містить дві підсистеми: процес формування виконавського задуму, художнього проектування результату виконавського мистецтва і реалізацію результату виконавського мистецтва як матеріального утворення. Перша підсистема передбачає: освоєння-пізнання продукту художньої діяльності, друга – реалізацію результату виконавського мистецтва у процесі репетиційної роботи і реалізацію результату виконавського мистецтва у процесі публічного виступу.

Вивчення поняття "інтерпретація", виявлення його характерних ознак та особливостей обґрунтовується у наукових працях представників різних галузей науки: філософії, психології (Є.Назайкінський, В.Медушевський та ін.), мистецтвознавства (С.Фейнберг, С.Мальцев, Н.Корихалова), музичної педагогіки (В.Крицький, Г.Падалка, О.Олексюк, О.Рудницька та ін.).

Питання теорії та практики музичного виконавства розглядаються у наукових працях Ф.Бузони, М.Давидова, Г.Когана, К.Мартінсена, Г.Нейгауза, С.Фейнберга та ін., висвітлюються в ґрунтовних музикознавчих, психологічних та педагогічних працях М.Арановського, Л.Виготського, О.Костюка, Є.Назайкінського, В.Медушевського, Г.Орлова, В.Остороменського, О.Рудницької, О.Ростовського, А.Сохора та ін., у наукових дослідженнях Л.Гусейнової, О.Бодіної, Є.Гуренка, Н.Коринхалової та ін., які визначають інтерпретацію як активний творчий процес, як художнє тлумачення музичного твору (С.Фейнберг); як кінцевий результат музично-виконавської діяльності (Н.Корихалова); як виконавське тлумачення, що втілюється в ряді конкретних одноразових виконань і є характеристикою індивідуальності виконання; як індивідуально-образне тлумачення виконавцем композиторської інформації, що зумовлює діалектичну єдність об'єктивного і суб'єктивного, вираженого у вигляді особистісного ідеально-уявного бачення предмета трактування і ставленню до твору, що виконується (В.Беліков).

Окремі аспекти досліджуваної проблеми знайшли відображення у працях присвячених питанням інструментальної підготовки майбутнього вчителя музики: формування виконавських умінь (В.Крицький, О.Ляшенко), виконавська майстерність (М.Давидов, Т.Юник), педагогічно-виконавська майстерність (І.Мостова), музично-виконавська культура (Н.Згурська), індивідуальний стиль виконавської діяльності (Є.Йоркіна), розвиток виконавських якостей (Є.Скрипкина), виконавська активність (С.Єгорова),

принципи добору навчального репертуару (Р.Верхолаз) готовність до інструментально-виконавської діяльності (Л.Гусейнова).

Інструментально-виконавська майстерність вчителя музичного мистецтва відображає його ціннісно-орієнтаційну спрямованість, рівень художньо-образного сприйняття, індивідуальний художньо-інтонаційний вимір музичного твору, дієво-творчий потенціал, повною мірою забезпечує процес художнього пізнання музичною: твору, глибину проникнення в його емоційно-образний зміст, визначає емоційно-почуттєвий, інтелектуально-розумовий та творчо-діяльнісний потенціал виконавця, його вміння адекватно відтворити художній образ.

Необхідним засобом пізнання художнього образу є аналіз-інтерпретація, що спрямовується на виявлення творчого кредо композитора, його світоглядних позицій, передбачає застосування історичних та загальнохудожніх знань, аналіз семантичного синтаксису музичної мови, що призводить до важливих висновків щодо об'єктивності інтонаційно-образного змісту музичного твору й створює передумови адекватного сприйняття й розуміння художнього образу. Тому педагогічне керування процесом формування художньо-виконавської майстерності студента з класі основного інструмента (струнно-смічкових) повинно спрямовуватися на аналіз-інтерпретацію як спосіб пізнання-розуміння внутрішньої сутності музичного твору, оскільки інтегрує ціннісно-орієнтовний, емоційно-оцінний, емпатійно-рефлексивний компоненти і передбачає їхню творчо-самостійну, індивідуально-особистісну реалізацій у процесі музичної інтерпретації.

Аналіз-інтерпретація (термін О.Ростовського) як основа всіх видів музично-інтерпретаційної творчості, уможливорює усвідомити сприйняття музичного твору не як "позаособистісне" теоретизування, орієнтоване тільки на готові зразки аналізу а як самостійний творчий процес осмислення твору, його тексту, контексту і підтексту (І.Гринчук).

Творчий процес осмислення Інструментального твору є складним поетапним процесом, оскільки він передбачає, насамперед, проникнення в інтонаційно-сміслові глибини музичного тексту, особистісне осягнення образного змісту, його сприймання та оцінку.

Структура діяльності вчителя музики організована таким чином, що виконавство виступає як найважливіша складова його педагогічної культури. На цю особливість як на найбільш прикметну рису цієї професії, вказували визначні діячі загальної музичної освіти, такі як Ю.Юцевич, П.Голубев, А.Варламов, Б.Теплов. Вони вважали за необхідне формування у майбутніх вчителів музики педагогічної культури, яка виявляється через розвинений естетичний смак, свідоме ставлення до музичного мистецтва, широту світогляду кваліфікованого спеціаліста. Сучасна наука, що досліджує різноманітні прояви музично-творчої діяльності людини, є складною системою знань, пов'язаних з пізнанням різних музичних явищ, внутрішніх закономірностей музики, її функціонуванням. Теорія

виконавства посідає особливе місце в низці складних проблем, вирішення яких вимагає різних наукових підходів і спільних зусиль спеціалістів у галузі педагогіки, естетики, психології та музикознавства. Плідність і перспективність теорії виконавської майстерності забезпечується її послідовною опорою на методологічні принципи. У теорії виконавська діяльність постає як динамічна система, складовими якої є композиторська творчість, творчість інтерпретатора та слухачка "співтворчість".

У структурі музично-виконавської інтерпретації науковці виокремлюють такі два компоненти: глибину виявлення художнього задуму композитора і міру творчої свободи виконавця. При цьому деякі з них наполягають на повній відповідності музичного виконання задуму композитора; інші, мотивуючи свою позицію природою музичного мистецтва й зокрема специфікою музично-виконавської діяльності, – розглядають художньо-інтерпретаційний процес як активний творчий процес осмислення-пізнання художнього твору, в якому відображається багатогранність виконавця-інтерпретатора (особливості його пізнавально-ціннісної та інтелектуально-емоційної сфер), актуалізуються його досвід, знання, уміння, особистісні якості.

Як зазначають науковці-педагоги, пізнанню цілісного музичного твору практично немає меж. Завдання організованого педагогічного процесу визначають вікові особливості, зрілість учня, його музичний досвід. Отже, і засвоєння основ інтерпретації інструментального твору набуває певної специфіки. До цього слід додати, що інтерпретація творів, вдосконалення досвіду та можливостей їх тлумачення є безперервним, а не локальним завданням музичного виховання. З іншого боку, інтерпретації цілісного музичного твору стають можливими лише на основі досвіду тлумачення музичних і виконавських засобів. Тому розкриття їх сенсу і значення в контексті інтерпретаційного аналізу є важливим завданням у процесі вивчення музичного твору.

Майстерність виконання зумовлюється наявністю й розвиненістю художньо-технічних вмінь та здібностей, які переважно мають природне походження у вигляді індивідуальних анатомо-фізіологічних задатків й можуть бути уродженими передумовами музичних здібностей, виявляються для виконавців-інструменталістів у високій рухливості, моториці, оптимальній координації усіх складових частин виконавського апарату (руки, пальці тощо). Ці властивості мають здатність активно розвиватися й удосконалюватися.

Художньо-виконавські здібності являють собою складний комплекс раціонально-інтелектуальної, почуттєво-емоційної й творчої діяльності. Вони виявляються в якісних показниках процесу художнього сприйняття, емоційного переживання музичного образу, розумово-аналітичного мислення, глибини осягнення й усвідомлення сутності твору, розвиненості асоціативно-образного мислення, адекватного оцінювання художньої

інформації. Але найяскравіше музично-виконавські здібності виявляються в художньо-інтерпретаційному процесі, що характеризується суб'єктивністю висловлювання, творчим пошуком особистісно значущих смислів, співзвучних власному духовному світу, самореалізацією виконавця-інструменталіста як творчої особистості.

Інтерпретація музичного твору тісно пов'язана із категорією "художність". Художність – це інтегральне явище, що містить такі внутрішні структурні елементи, характерні ознаки та властивості, за допомогою яких музика виявляється як засіб пізнання навколишньої дійсності, як художня форма і художній зміст, художній образ і художній процес, що здатний викликати асоціативно-образні уявлення, емоційно-інтелектуальну реакцію, відповідні почуття і переживання.

Художність, виразність і майстерність музично-виконавської інтерпретації залежить від особистості виконавця, зумовлюється його природженими задатками й здібностями (технічно-виконавськими та художньо-творчими), наявністю досвіду музично-виконавської діяльності.

Відомо, що виконавський процес тісно пов'язаний із поняттям "художнє сприйняття", складна структура якого містить взаємодію перцептивних та інтелектуальних, репродуктивних і творчих процесів, є особливою духовно-практичною діяльністю, оскільки передбачає усвідомлення окремих мотивів та інтонацій на основі аналізу семантичного синтаксису музичної мови; переведення семантичної конкретизації в художнє узагальнення; оформлення драматургічного задуму композитора (О.Бодіна); високу міру творчої художньо-інтерпретаційної самостійності, неповторності предметно-асоціативного змісту суб'єктивного образу сприймання, нестереотипного розв'язання творчих завдань музично-виконавської діяльності.

Формування інтерпретації відбувається в свідомості інтерпретатора як ідеальне утворення у вигляді розуміння предмета інтерпретації, а вже потім реалізується, чи може бути реалізованим у виконанні або якісно іншій формі (В.Крицький). Здійснення художньої інтерпретації – це насамперед розуміння змістової сутності музичного твору та втілення цього розуміння у виконанні; індивідуально-образне тлумачення виконавцем об'єктивної композиторської інформації, що характеризується рисами ідеально-уявного бачення предмета трактування.

Тому аналітичний підхід до музичного твору у процесі вивчення інструментального твору набуває особливого значення. Розумово-логічне опанування певним художнім об'єктом, зазначають педагоги, допомагає інтерпретатору-виконавцю переборювати власний опір, який виникає внаслідок інерції попередньої тривалої психологічної установки на стихійно-інтуїтивне сприйняття музичного твору. При цьому у психіці суб'єкта художньо-інтерпретаційного процесу відбувається неминучий перетин, а частіше – паралелізм двох видів діяльності – науково-логічної та

художньо-образної, що призводить або до незалежного (а тому й безплідного) співіснування теорії і практики художньої творчості, або ж відлучення однієї з паралелей, а саме – науково-логічної (Ф.Арзаманов). Подолати цю паралель, спрямувати музично-теоретичний аналіз музичного твору в русло цілісного сприйняття музичного твору – завдання викладачів усіх фахових дисциплін, зокрема й інструментально-виконавських.

Свою реалізацію інструментально-виконавська інтерпретація знаходить у процесі сценічно-концертного виконання музичного твору. Виконавцю необхідно не тільки художньо й виразно виконати твір, донести його образний зміст до слухача, а й активізувати та мобілізувати свої емоційно-вольові якості, виявити сценічну надійність, артистичність та зібраність.

Висновки. Інструментально-виконавська майстерність визначає здатність інструменталіста-виконавця до художньо-творчого самовияву в процесі виконання музичного твору й передбачає:

- 1) розуміння інструменталістом-виконавцем сутності музичного твору;
- 2) здатність до індивідуально-творчої інтерпретації музичного твору;
- 3) володіння технікою художнього виконання, яка характеризує вміння добору та володіння комплексом художньо-інтерпретаційних засобів музичної виразності, що характеризує особистісне, індивідуально-неповторне ставлення інструменталіста-виконавця до музичного твору;
- 4) здатність творчо мобілізувати характерологічні вольові якості у процесі сценічного виступу, що акумулює в собі виконавську надійність, артистизм, експресію, силу волі.

Література

1. Кевішас І. Становлення музичної культури школяра / І. Кевішас. – Кіровоград, 2008. – 287 с.
2. Боришевський М.Й. Психологія виховання і державотворення // Інформаційний бюлетень АПН України: Психолого-педагогічні новини. – 1994. №2 – травень-червень. – С. 1.
3. Ічанська Олена. Роль художніх засобів у становленні особистісної ідентичності старшокласників. //Рідна школа. – 2004. №9.
4. Рудницька О. П. Сприйняття музики і педагогічна культура вчителя / О. П. Рудницька. – К. : КДП, 1992. – 96 с.
5. Яранцева Н. О. Творчий характер художнього сприйняття / Н. О. Яранцева. – К., 1979. – 21 с.
6. Щолокова О. П. Проблема якості вищої музично-педагогічної освіти в контексті системного аналізу / О. П. Щолокова // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. – 2008. – № 4. – С. 16–19.
7. Олексюк О.М. Музична педагогіка : навч. посіб. / О.М.Олексюк. – К. : Київський ун-т ім. Б.Грінченка, 2013. – 348 с.

Наукове видання

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Відповідальні за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович
Шевчук Степан Іванович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 23.03.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 23,02. Наклад 100 пр. Зам. 18.
Видавництво «Волинські обереги».
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».